

Preventivní program školy

ZŠ a MŠ Mladá Boleslav, Jilemnického 1152,
příspěvková organizace
293 01 Mladá Boleslav

„Škola bez drog“

2023/2024

Zásady efektivní primární prevence, ze kterých vychází minimální preventivní program:

- ✓ aplikování preventivních aktivit v dostatečně raném věku
- ✓ věkově přiměřené, různorodé a aktivizující metody
- ✓ nabízení pozitivních alternativ chování a životních cílů
- ✓ využívání prvků primární prevence

Hlavní cíl: Vytvářet pozitivní klima školy

Cílové skupiny: děti 6-15 let
rodiče
pedagogičtí pracovníci
ostatní zaměstnanci školy

Zaměření PP: prevence, evidence a eliminace sociálně patologických jevů, vytváření předpokladů pro uplatňování zdravého životního stylu

Preventivní program zahrnuje výchovnou a naukovou složku vzdělávání během celého školního roku, směřuje k pozitivnímu ovlivnění klimatu tříd, k pozitivní změně motivace pedagogů a žáků a změnám vyučovacích metod. Cílem primární prevence je zvýšení odolnosti dětí a mládeže vůči sociálně patologickým jevům. Program sleduje obecné cíle, zejména zaměření do oblasti zdravého životního stylu, na prevenci kriminality mládeže, zneužívání návykových látek, sleduje různé formy působení na postoje a chování dětí a nabízí pozitivní alternativy.

1. Charakteristika školy

Základní škola a Mateřská škola Mladá Boleslav, Jilemnického 1152, příspěvková organizace má dlouholetou tradici jako jedna z nejznámějších a největších škol v regionu. Nachází se na menším mladoboleslavském sídlišti Slavoj v okrajové části města. Známa je především jako „sportovka“ nebo „šestka“. Škola je úplnou základní školou s kompletním zabezpečením, včetně školní jídelny a školní družiny, které sídlí v jedné budově. Od 1. 9. 2010 je její součástí i mateřská škola STONOŽKA. Naše škola nabízí na druhém stupni rozšířenou výuku tělesné výchovy. Kromě všeobecného rozvíjení pohybových dovedností se soustředí také na atletiku, která je svým univerzálním pojetím vhodná jako příprava i pro ostatní sporty.

2. Analýza současného stavu

Od školního roku 2020/2021 má škola metodičku prevence Mgr. Veroniku Hančovou. Součástí školního poradenského pracoviště jsou dále kvalifikovaní výchovní poradci - pro I. stupeň Ing. Kateřina Krejčíková, pro II. stupeň Mgr. Veronika Vinšová. Na škole působí dva dny v týdnu školní psycholog Mgr. Otakar Patočka.

3. Cíle prevence ve škole, obsah a aktivity

U žáků 1. - 5. ročníku:

- žáci dokáží pojmenovat zdravotní rizika spojená s kouřením, pitím alkoholu, užíváním drog a zneužíváním léků,
- znají jednoduché způsoby odmítání návykových látek,
- znají hodnotu zdraví a nevýhody špatného zdravotního stavu,
- výchova ke zdravému životnímu stylu,
- mají vědomosti o zdravém životním stylu a jak udržovat zdraví,
- společné stanovení pravidel harmonického soužití mezi žáky a učiteli,
- rozvoj schopnosti diskutovat, komunikovat, řešit problémy a konflikty,
- ví, na koho se má obrátit v případě, že někdo ohrožuje práva druhých (šikana, násilí, zastrašování apod.) a ví, že toto jednání je protiprávní.

U žáků 6. - 9. ročníku:

- výchovu k zodpovědnosti za zdraví své i ostatních,
- respektování odlišných názorů či zájmů lidí, jsou tolerantní k menšinám,
- trénink obrany před manipulací, umění říci NE,
- toleranci a zvýšenou péči k žákům handicapovaným,
- vyrovnání se s neúspěchem,
- znalost způsobu řešení neshod se spolužáky, řešení nenásilnou formou,
- uvědomování si podstaty protiprávního jednání a právní odpovědnosti za případné protiprávní činy,
- znalost dokumentů upravujících lidská práva a sociálně právní ochranu dětí,
- znalost činnosti orgánů právní ochrany dětí,
- umění zhodnotit vhodné a nevhodné zdravotní návyky,
- znalost pozitivního vlivu aktivního pohybu a duševní hygieny,
- znalost, že zneužití dětí je trestné,
- schopnost diskutovat o rizicích drog,
- znalost vyhledání odborné pomoci v případě potřeby,
- schopnost komunikovat se specializovanými službami (linka důvěry, krizová centra),
- odmítání projevů brutality, vulgárního chování a násilí,
- dbát na správnou komunikaci mezi žáky a zaměstnanci školy; žáci mají možnost řešit své požadavky prostřednictvím školního parlamentu - vytvoření fungujícího týmu učitelů a žáků; vytvoření vztahu důvěry.

4. Rizikové projevy v chování žáků:

- ✓ agrese, šikana, kyberšikana, násilí, vandalismus, intolerance, antisemitismus, extremismus, rasismus a xenofobie, homofobie
- ✓ záškoláctví
- ✓ závislostní chování, užívání všech návykových látek, netolismus (závislost na internetu), gambling
- ✓ rizikové sporty a rizikové chování v dopravě, prevence úrazů
- ✓ spektrum poruch příjmu potravy
- ✓ negativní působení sekt
- ✓ sexuální rizikové chování

Oblast prevence:

- ✓ působení v rámci vyučovacích předmětů - velký důraz je kladen v hodinách výchovy k občanství
- ✓ zájmové útvary, kroužky, ŠD, exkurze, výlety, adaptační a stmelovací akce
- ✓ besedy, přednášky, osvětová činnost školy, kulturní akce, projektové dny
- ✓ podporovat práci žákovské samosprávy - žákovský parlament

Oblast represe:

- ✓ spolupráce s rodiči a pedagogy
- ✓ poradenská činnost s Okresním metodikem prevence, PČR, PPP, SPC, sociálním odborem Magistrátu v Mladé Boleslavi

Školní řád je upraven tak, aby požadavky na žáky byly v souladu s výchovnými, sociálně-psychologickými a zdravotními potřebami žáků.

5. Realizace preventivního programu

Konkrétní formy realizace:

- sledovat individuální a vývojové potřeby žáků, specifické poruchy učení, sociálně patologické jevy,
- optimalizovat vztahy mezi učiteli a žáky na bázi důvěry a spolupráce,
- zajistit dostatečné množství volnočasových aktivit,
- během přestávek mezi vyučovacími hodinami umožnit žákům přístup k aktivnímu pohybu,
- v době mimo vyučování pravidelná organizovaná činnost, nabízet široké spektrum kroužků a akcí dle zájmu dětí,
- v 9. ročníku výchovný poradce zajišťuje systematickou profesní přípravu - sleduje a eviduje profesní přání žáků, podává žákům průběžné informace o rozmišřovacím řízení, zajišťuje a poskytuje individuální konzultace - TU, VP, žák a jeho rodiče; využívat ve II. pololetí školního roku v 9. ročníku metody a styl práce uplatňovaný na SŠ s cílem usnadnit žákům ZŠ adaptaci na SŠ,
- zajistit přenos informací o problematice zneužívání drog; viz školení a semináře - zúčastnit se vzdělávacích akcí, zúčastnit se metodických porad k protidrogovému programu,
- v oblasti zdravého životního stylu účast na předmětových vzdělávacích akcích,
- sledovat uvedenou problematiku v literatuře a odborných časopisech,
- předávat informace z dané oblasti a o preventivní činnosti se žáky všem učitelům,
- bylo snahou vytvořit tiskopis, do kterého by jednotliví vyučující zaznamenávali šetření a postup řešení, komunikaci v rámci školy.

6. Plán plnění úkolů a realizace akcí na období 2023/2024

- zajišťovat tvorbu a realizaci preventivního programu pro žáky, kontrolovat jeho realizaci,
- při realizaci preventivního programu poskytovat metodickou pomoc ostatním pedagogickým pracovníkům,
- připravovat a spoluorganizovat akce k prevenci rizikového chování,
- poskytovat poradenství v oblasti prevence rizikového chování žáků (záškoláctví, kouření, konzumace alkoholu a drog, šikana, kyberšikana ...),
- zapojovat co největší množství žáků do nejrůznějších aktivit, vedoucích k eliminaci nepříznivých vlivů,
- spolupracovat s institucemi zajišťujícími odbornou pomoc v oblasti prevence,
- ve spolupráci s vedením školy řešit výskyt rizikového chování,
- spolupracovat s výchovným poradcem a školním psychologem
- v rámci vzdělávání studovat metodické materiály a seznamovat s nimi ostatní pedagogické pracovníky,
- prezentovat výsledky preventivní práce školy,
- uspořádání adaptačního pobytu pro 6. ročníky, případné adaptační aktivity pro žáky 4. ročníku s novým třídním učitelem,
- pokračovat v realizaci akcí rozvíjející spolupráci s partnerskou školou v Pezinku,
- účast na akcích k dopravní výchově,
- organizace akcí vedoucích k dalšímu profesnímu růstu pro žáky 9. ročníku - exkurze na SŠ a SOU, besedy se zástupci středních škol v rámci předmětu pracovní činnosti apod.,
- pořádání sportovních a volnočasových akcí - sportovní soutěže, besedy, vzdělávací pořady, kulturní pořady,
- zajistit další ročník běhu Golden Spike Chlum,
- po dohodě se školním parlamentem pokračovat v realizaci tzv. třídního dne, ve kterém mohou být realizovány třídní aktivity spolu s třídním učitelem sloužící především ke stmelení kolektivu,
- realizace školních akademií
- účast na setkáních metodiků prevence.

7. Metody při realizaci prevence

Používané metody práce:

- výklad (informace),
- samostatná práce (referáty, prezentace, práce s informacemi z médií),
- besedy, diskuse,
- sociální hry, obhajoba určitého názoru, trénování způsobu odmítání, řešení problémů, dramatizace,
- skupinová práce, práce ve dvojicích,
- projektové vyučování, celoškolské projekty.

8. Evaluace loňského roku

Funkcí metodika prevence na naší škole je pověřena Mgr. Veronika Hančová. Škola se dle možností zapojila do řady akcí a projektů zaměřených na boj se sociálně patologickými jevy, volnočasových, sportovních a kulturních aktivit:

- ✓ adaptační pobyt pro žáky 6. ročníku,
- ✓ adaptační aktivity žáků 4. ročníku,
- ✓ aktivity Dopravní výchovy NF ŠKODA AUTO pro ZŠ - žáci druhého stupně
- ✓ program všeobecné primární prevence ETICKÉ DÍLNY:
Bud' me kamarádi! - žáci prvního a druhého ročníku,
Jak se stát dobrým kamarádem? - žáci třetího ročníku,
- ✓ školní projekce MEZIPATRA - Sexuální orientace a genderová identita z pohledu dětí, dospívajících a školního prostředí - 8. ročník,
- ✓ Petr Lavický - lektor etikety a komunikace:
Etiketa - 7. ročník,
Finanční gramotnost - 9. ročník,
Neverbální komunikace - 8. ročník,
Příprava na přijímací pohovor - 9. ročník,
- ✓ Neziskové občanské sdružení LINKA BEZPEČÍ:
Když chci být v pohodě - 4. ročník,
Vztahy - 5. ročník
- ✓ Dominik Nekolý, Protidrogový motivační program - 9. ročník
- ✓ Marek Pavlík - seminář Klíč k vlastnímu potenciálu - 9. ročník
- ✓ Pavel Matějčík - workshop pro děti - školení IT bezpečnosti - 6. ročník

Ve spolupráci se školním psychologem po celý školní rok probíhaly aktivity zaměřené na mezilidské vztahy, bezpečně v on-line prostředí, kritické myšlení, volba povolání. Dále individuální konzultace školního psychologa zaměřené na potřeby jednotlivých žáků.

V průběhu celého školního roku byly důsledně sledovány veškeré náznaky rizikového chování žáků. Postupovalo se podle Metodických pokynů a doporučení MŠMT k primární prevenci škol a školských zařízení, které jsou v souladu s preventivním programem školy.

Odkazy na literaturu

- ✓ Bittmannová, L. (2016): Prevence a účinné řešení šikany.
- ✓ Cseny, Bejčková, Sadílek, Sovinová: Evropská školní studie o alkoholu a jiných drogách.
- ✓ Čáp, D. (2012): Šikana: mýty a realita.
- ✓ Janošová, P. (2016): Psychologie školní šikany.
- ✓ Matthews, J. (2015): Stop šikaně!
- ✓ Miovský, M., Skácelová, L., Zapletalová, J., Novák, P. (Eds.), (2010): Primární prevence rizikového chování ve školství. Praha: Sdružení SCAN, Univerzita Karlova v Praze.
- ✓ Národní strategie prevence kriminality na období 2022-2027
- ✓ Národní strategie prevence a snižování škod spojených se závislostním chováním 2019-2027.
- ✓ Hodnocení rizikového chování žáků základních a středních škol se zaměřením na oblast kyberšikany, tematická zpráva 2022-2023

9. Odkazy na školní řád

- ✓ viz odstavec IV a IX o povinnostech žáků a bezpečnosti a ochraně zdraví žáků ve školním řádu naší školy

10. Program proti šikanování

Charakteristika šikanování

Šikanování je chování, jehož záměrem je ublížit, ohrožit nebo zastrašovat žáka, či skupinu žáků. Spočívá v cílených a **opakovaných** fyzických a psychických útocích jedincem, nebo skupinou vůči jednotlivci či skupině žáků, kteří se z nejrůznějších důvodů nemohou bránit. Jedná se o fyzické útoky (bití, vydírání, loupeže, poškozování věcí), útoky slovní v podobě nadávek, pomluv, vyhrožování či ponižování. Šikana může být realizována i v podobě elektronické komunikace. Ta zahrnuje útoky v podobě emailů, SMS zpráv, vyvěšování urážlivých materiálů na internetové stránky.

Šikana se projevuje v přímé i nepřímé podobě jako demonstrativní přehlížení a ignorování žáka či žáků třídou nebo jinou skupinou spolužáků.

Do povinností žáků lze zakomponovat plnění pravidel používání informačních komunikačních technologií, internetu a mobilních telefonů (během vyučování, o přestávkách, v prostoru školy). Zapomenout se nesmí i na stanovení postihů při nedodržování těchto pravidel.

Cíle programu

- ✓ vytvářet ve škole klidné, bezpečné a respektující prostředí
- ✓ zaměřit se na oblast komunikace a vztahů mezi žáky ve třídách
- ✓ podporovat pozitivní vztahy mezi učiteli a žáky
- ✓ vést žáky ke vzájemné toleranci, respektu a odpovědnosti
- ✓ vychovávat ke zdravému životnímu stylu
- ✓ vytvářet širokou nabídku volnočasových aktivit s možností zapojení všech žáků

Postupy řešení šikanování

- ✓ rozhovor s těmi, kteří na šikanu upozornili a s oběťmi
- ✓ nalezení vhodných svědků
- ✓ individuální, popřípadě konfrontační rozhovory se svědky (ne konfrontace oběti s agresorem)

Zajištění ochrany obětem

- ✓ rozhovor s agresory, popřípadě konfrontace mezi nimi
- ✓ pohovor a zápis z jednání - výchovný poradce či metodik prevence
- ✓ informace rodičů

- ✓ jednání s ředitelem školy - zápis
- ✓ následná práce s kolektivem
- ✓ postup řešení pokročilé šikany
- ✓ bezprostřední záchrana oběti
- ✓ domluva pedagogických pracovníků na spolupráci a postupu vyšetřování
- ✓ zabránění domluvě agresorů na křivé výpovědi
- ✓ nahlášení PČR
- ✓ vlastní vyšetřování
- ✓ informování rodičů
- ✓ nahlášení orgánu sociálně právní ochrany dítěte

Spolupráce s rodiči

- ✓ třídní učitelé informují rodiče na třídních schůzkách o problematice šikany
- ✓ doporučí vhodný postup v případě jakéhokoliv podezření na šikanu
- ✓ v případě jakéhokoliv podezření na šikanu škola informuje rodiče oběti i agresora

Možné příznaky šikanování

Doma:

- za dítětem nepřicházejí domů žádní spolužáci nebo jiní kamarádi
- dítě nemá kamaráda, s nímž by trávil volný čas
- dítě není zváno na návštěvu k jiným dětem
- nechut' jít ráno do školy (zvláště když dříve mělo dítě školu rádo)
- dítě nechodí ze školy nejkratší cestou, případně střídá různé cesty, nebo prosí o doprovod
- dítě chodí ze školy domů hladové (agresori mu berou svačinu)
- usíná s pláčem, má neklidný spánek
- dítě ztrácí zájem o učení a schopnost se soustředit
- dítě bývá doma smutné či apatické
- odmítá se svěřit s tím, co ho trápí
- dítě žádá o peníze, přičemž udává nevěrohodné důvody, případně doma krade peníze
- dítě nápadně často hlásí ztrátu osobních věcí
- dítě je neobvykle, nečekaně agresivní k okolí
- dítě si nápadně často stěžuje na neurčité zdravotní obtíže
- vyhýbá se školní docházce
- dítě se zdržuje doma více, než mělo dříve ve zvyku

Ve škole:

- žák je o přestávce často osamocený, nemá kamarády
- o přestávkách vyhledává blízkost učitelů
- při kolektivních sportech bývá volen mezi posledními, či dokonce odmítán
- má-li promluvit před třídou je nejistý a ustrašený
- působí smutně, stísněně, stává se uzavřeným
- jeho školní prospěch se náhle rapidně zhorší
- jeho věci jsou poničené znečištěné či často rozházené
- má často zašpiněný nebo poškozený oděv
- stále postrádá nějaké své věci
- odmítá vysvětlit poškození a ztráty věcí nebo používá nepravděpodobné výmluvy
- začíná mít častější absenci
- odřeniny, modřiny či škrábance nedovede uspokojivě vysvětlit

Na koho se obrátit:

- třídní učitel
- školní metodik prevence
- výchovný poradce
- zástupce ředitele školy
- ředitel školy
- rodiče
- někomu, komu důvěřuji
- Linka bezpečí 116 111

11. Krizový plán

Metodické doporučení MŠMT k primární prevenci rizikového chování jevů u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních, č. j. 21291/2010-28 doporučuje postupy školy při výskytu vybraných rizikových forem chování dětí a mládeže.

V rámci prevence rizikového chování, jako je šikana, kyberšikana, kouření i užívání jiné návykové látky apod., je potřeba věnovat zvýšenou pozornost jakýmkoliv změnám v chování i prospěchu, které se u jednotlivce, případně v kolektivu vyskytnou. Při jakékoliv změně chování nebo i podezření je vždy nutné:

- ✓ pokud se týká jednotlivce, promluvit si s ním v bezpečném a chráněném prostředí a pokusit se zjistit příčinu změny, o zjištěných poznatcích informovat třídního učitele, ten v případě potřeby informuje ředitele školy, školního metodika prevence, výchovného poradce
- ✓ pokud se změna týká celého kolektivu, přenechat šetření na školním metodikovi prevence
- ✓ třídní učitel o zjištěném stavu informuje zákonné zástupce žáků, buď individuálně, nebo prostřednictvím mimořádné rodičovské schůzky, zákonným zástupcům nabídne pomoc při řešení a doporučí poradenské zařízení

Zákonní zástupci žáků jsou pravidelně informováni o prospěchu a chování svých dětí a mají možnost žádat vysvětlení a objasnění hodnocení nebo postupů řešení po pedagogických pracovnících školy. Mají možnost se obrátit na ředitele školy. Poradenství zajišťují školní metodik prevence a výchovný poradce.

Pedagogičtí pracovníci při podezření na zanedbání povinné péče o dítě, tělesné tresty, domácí násilí informují ředitele školy, ten situaci ohlásí na oddělení sociálně právní ochrany, dle potřeby též Policii ČR.

Žák je v ohrožení života:

- ✓ pracovník školy, který je přítomen této situaci nebo je informován žákem, neprodleně poskytne první pomoc
- ✓ zavolá rychlou záchrannou službu 155
- ✓ informuje vedení školy
- ✓ vedení školy nebo pověřená osoba bude informovat zákonné zástupce žáka

Pracovník školy má podezření na zneužití návykové látky u žáka:

- ✓ informuje vedení školy
- ✓ vedení školy informuje zákonné zástupce žáka
- ✓ vedení školy se zákonnými zástupci dohodne další postup

Pracovník školy je svědkem fyzického nebo slovního útoku na žáka:

- ✓ vhodným způsobem zasáhne a zajistí ochranu oběti
- ✓ informuje vedení školy
- ✓ vedení školy bude informovat zákonné zástupce pachatelů i oběti o situaci
- ✓ vedení školy provede jednání se zákonnými zástupci žáků, ze kterého se vyhotoví písemný zápis podepsaný všemi přítomnými
- ✓ vedení školy nabídne pomoc školního metodika prevence a výchovného poradce

Nález návykové látky ve škole - v případě, kdy pracovníci školy naleznou v prostorách školy látku, kterou považují za omamnou nebo psychotropní, postupují takto:

- ✓ látku nepodrobují žádnému testu ke zjištění její chemické struktury.
- ✓ o nález ihned uvědomí vedení školy spolu s písemným záznamem
- ✓ o nález vyrozumí Policii ČR, která provede identifikaci a zajištění podezřelé látky

Zjištění projev kyberšikany u žáků:

- ✓ rozhovor s účastníky
- ✓ zapojení rodičů
- ✓ diskuze ve škole
- ✓ zapojení učitelů
- ✓ v případě podezření vyrozumět orgány činné v trestním řízení

Pracovník školy nalezne u žáka drogy nebo jiné zakázané látky:

- ✓ pracovník školy informuje vedení školy
- ✓ žák sám uloží na vyzvání alkohol, cigarety či drogu v ředitelně školy za přítomnosti dvou svědků
- ✓ vedení školy informuje zákonné zástupce žáka a vyzve je k převzetí nalezené látky
- ✓ vedení školy provede šetření a o daném šetření informuje zákonné zástupce žáka
- ✓ vedení školy provede zápis o události

Žák se pedagogickému pracovníkovi svěřil s tím, že užívá drogy:

- ✓ pedagogický pracovník oznámí informaci školnímu metodikovi prevence, ten rozhodne o dalším postupu

Nález alkoholu ve škole - v případě, kdy pracovníci školy naleznou v prostorách školy alkohol, postupují takto:

- ✓ tekutinu nepodrobují žádnému testu ke zjištění jeho chemické struktury
- ✓ o nález ihned uvědomí vedení školy
- ✓ nalezenou tekutinu uloží u vedení školy pro případ usvědčujícího důkazu
- ✓ zpracují stručný záznam o události

Nález alkoholu ve škole - v případě, kdy pracovníci školy zadrželi u některého žáka alkohol, postupují takto:

- ✓ zabavenou tekutinu nepodrobují žádnému testu ke zjištění její chemické struktury
- ✓ o nález ihned uvědomí vedení školy
- ✓ o nález sepiší stručný záznam, s vyjádřením žáka, u kterého byl alkohol nalezen, datum, místo a čas nález a jméno žáka. Zápis podepíše i žák, u kterého byl alkohol nalezen (nebo který jej odevzdal). V případě, že podepsat odmítá, uvede pracovník tuto skutečnost do zápisu. Zápisu a rozhovoru se žákem je přítomen ředitel školy nebo jeho zástupce. Zápis záznamu založí školní metodik prevence do své agendy.
- ✓ o nález vyrozumí zákonného zástupce nezletilého žáka, a v případě, že se jedná o opakovaný nález u téhož nezletilého žáka, i orgán sociálně-právní ochrany dítěte, kterým je obecní úřad obce s rozšířenou působností.
- ✓ v případě podezření, že alkohol obsahuje i jiné příměsi a byl nalezen u žáka, který se jím intoxikoval, předají zajištěnou tekutinu přivolanému lékaři.

12. Seznam organizací

- ✓ Magistrát města Mladá Boleslav
- ✓ Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, odbor legislativy a exekutivního servisu, Karmelitská 7, 118 12 Praha 1
- ✓ Probační a mediační služba
- ✓ Úřad práce Mladá Boleslav
- ✓ PPP Středočeského kraje, pracoviště Mladá Boleslav, Václavkova 1040
- ✓ ZŠ, MŠ, DD a SPC Mladá Boleslav, Na Celně 2
- ✓ OSPOD Mladá Boleslav
- ✓ Městská policie MB
- ✓ PČR

V Mladé Boleslavi 31. 8. 2023

Upravila: Mgr. Veronika Hančová, metodik prevence

Schválil: Ing. Tomáš Suchý, ředitel školy